



KANKER EN HET GEZIN

Hoe begeleid ik de kinderen?

Voorwoord

De diagnose en behandeling van kanker heeft invloed op alle gezinsleden, familie en vrienden. Het kan veel vragen oproepen en onzekerheid geven.

Heeft u zorg voor één of meer kind(eren)? Dan vraagt u zich misschien af hoe u hen het beste kunt betrekken en begeleiden. Vragen zoals: “Wat vertel ik?”, “Hoe vertel ik dat, aan wie en wanneer?” Of: “Mag ik de kinderen meenemen naar het ziekenhuis?”

Elke ouder, elke verzorger, elk (klein)kind en elk gezin is anders*. Daarom is het belangrijk te zoeken naar de woorden en aanpak die het beste bij u en het kind past.

U kent het kind het beste. Vertrouw daarom op uzelf. Natuurlijk kan het ingewikkeld zijn. Het kan daarom fijn zijn om meer te lezen of tips en adviezen te krijgen van een zorgverlener.

Deze folder geeft u informatie om met kinderen in gesprek te gaan. U kunt deze folder gebruiken in elke fase van de ziekte en behandeling.

Achterin de folder vindt u een overzicht van boeken, video's en websites. Maak vooral gebruik van deze tips. Heeft u na het lezen van deze informatie nog vragen? Bespreek deze dan met uw hoofdbehandelaar of verpleegkundig specialist. Zij kunnen u doorverwijzen naar het Centrum voor Kwaliteit van Leven in het AVL. Daar werken zorgverleners die ondersteuning kunnen geven op het gebied van kinderen.



* In deze folder gebruiken wij de woorden ouder, verzorger, (klein)kind en gezin. Voor iedereen is dit anders. Daarom kunt u deze woorden aanpassen naar uw eigen situatie.

Inhoud

In gesprek met kinderen	4
Kinderen meenemen naar het AVL	7
Boekenkastjes	9
Boekentips, video's en websites	10
Boeken	
Na de diagnose / informatie tijdens de behandeling	
Algemeen	10
3-6 jaar	11
6-9 jaar	12
Vanaf 9 jaar	12
Als de ziekte niet (meer) te genezen is / bij rouw en verlies	
Algemeen	13
0-4 jaar	13
Vanaf 4 jaar / 6-9 jaar	14
Vanaf 9 jaar	14
Vanaf 12 jaar	16
Video's	17
Websites	
Algemeen	18
Als de ziekte niet (meer) te genezen is / bij rouw en verlies	19
Tot slot	21
Praktische informatie	22

In gesprek met kinderen

De volgende vijf basis adviezen kunnen u helpen om in gesprek te gaan met kinderen. Bron: Ingeborg Douwes Centrum.

Wees eerlijk

Misschien wilt u het nieuws over de diagnose of behandeling niet vertellen omdat u de kinderen wil beschermen. Toch weten we dat het juist helpt om eerlijk te zijn en de kinderen te vertellen dat u kanker heeft. Kinderen voelen vaak heel goed aan dat er iets aan de hand is. Door het als ouder zelf te vertellen, vergroot u het vertrouwen en voorkomt u dat het kind het van een ander hoort of dat kinderen zelf gaan invullen wat er aan de hand is.

Enkele tips en voorbeelden:

- Vertel wat u weet, maar geef ook aan wat u niet weet. Dat mag u ook benoemen. *“Wat een goede vraag. Ik weet ook nog niet wanneer ik word geopereerd”. “Als ik meer weet, vertel ik het jou meteen”.*
- Betrek het kind door actief te vragen: *“Ik heb straks een afspraak bij de dokter. Hebben jullie nog vragen voor de dokter?”*
- Houd het gesprek kort en gebruik simpele woorden. *“Ik wil je iets belangrijks vertellen”.*
- Vertel wat er in het dagelijks leven gaat veranderen, en ook wat hetzelfde blijft: *“Je gaat gewoon naar school, maar op woensdag word je opgehaald door de buurvrouw. Want dan ben ik in het ziekenhuis”.*

Geef ruimte aan emoties

Emoties zoals verdriet, angst en boosheid mogen er zijn. Emoties zijn een normale reactie op het heftige nieuws. Ieder kind kan op een eigen manier reageren, passend bij zijn/haar karakter en leeftijd. Dit kunt u zien in spel, gedrag of taal.

Als ouder herkent u ander gedrag vaak als eerste. Let hier goed op. Sommige kinderen reageren niet of nauwelijks op slecht nieuws. Schrik hier niet van. Probeer de emotie niet in te vullen, maar vraag wat het kind voelt. U kunt hierover beginnen als u en het kind even samen zijn. Bijvoorbeeld in de auto of op de fiets na het sporten.

Kinderen kopiëren vaak het gedrag van hun ouders. Als zij zien dat hun ouders verdrietig zijn, begrijpen zij dat zij zelf ook verdrietig mogen zijn. Dit laat zien dat tranen er mogen zijn en dat er ook nog steeds gelachen mag worden.

Laat kinderen weten dat zij bij u terecht kunnen

Laat de kinderen weten dat zij altijd bij u terecht kunnen met vragen, zorgen en emoties. Kinderen stellen niet altijd vragen. Geef het goede voorbeeld door zelf actief te vertellen: *“Ik kreeg vandaag chemotherapie op de dagbehandeling en ik vond het best spannend. Gelukkig viel het heel erg mee. Hoe was deze dag voor jou?”*

Soms stellen kinderen toch niet alle vragen aan hun ouders. Het is daarom belangrijk om een vertrouwd persoon te vragen extra aandacht te geven aan het kind.

Voorbeeld: *“Het kan zijn dat je het er niet met mij over wil hebben. Jouw tante weet ervan, je mag ook met haar praten”.*



Houd vast aan regelmaat

Het is voor een kind belangrijk dat het dagelijkse leven zo veel mogelijk hetzelfde blijft. Dit geeft het kind houvast en veiligheid.

Het is belangrijk dat u de omgeving van het kind ook vertelt dat u ziek bent. Bijvoorbeeld de school, opvang of sportclub. Als het kind ander gedrag vertoont dan normaal, begrijpen zij dit en kunnen zij zo nodig extra aandacht bieden. Vertel ook aan het kind wie er op de hoogte zijn en bij wie hij of zij terecht kan. Ook is het goed om met het kind te bespreken wat hij of zij aan de klas of andere kinderen wil vertellen.

Vertrouw op uzelf

Vertrouw op uzelf. U kent het kind het beste. Gebruik woorden die bij jullie passen. De tips in deze folder kunt u gebruiken tijdens elke fase van de ziekte en behandeling. Ook als u niet meer beter wordt, kunnen de adviezen u helpen in uw begeleiding.

Kinderen meenemen naar het AVL

Kinderen zijn welkom in het AVL. Wij denken hierover graag met u mee. Overleg wel eerst naar de mogelijkheden met uw zorgverlener van de afdeling waar u bent of naartoe gaat.

Voor kinderen is het misschien moeilijk om voor te stellen wat er in het ziekenhuis gebeurt. Hun fantasie kan anders zijn dan de werkelijkheid. Door hen mee te nemen zien zij zelf hoe het in het ziekenhuis is.

Op de afdeling Radiotherapie mogen kinderen mee naar de bedieningsruimte. Overleg wel eerst even met de radiotherapeutisch laboranten of het uitkomt. De kinderen mogen het bestralingstoestel zien en door de microfoon zeggen dat de bestraling klaar is.



In de bedieningsruimte van het bestralingstoestel



Op de verpleegafdeling zijn kinderen welkom

Enkele tips:

- Vraag of het kind mee wil naar het ziekenhuis. Als het kind hier niet aan toe is, dan is dat prima. Laat het kind zelf beslissen.
- Voor een bezoek aan het ziekenhuis kunt u het kind voorbereiden door te vertellen hoelang het gaat duren, wat het kind gaat zien, horen en ruiken.
- Het bezoek kan lang duren. Laat het kind iets van huis meenemen, zoals speelgoed of knutselspullen.
- Het kan helpen om een andere vertrouwde volwassene mee te vragen. Dit kan voor zowel de ouder als het kind prettig zijn.
- Als het kind niet mee kan of wil, kunt u ook contact houden door (video) bellen, tekeningen of briefjes voor elkaar te maken.

Boekenkastjes

In het AVL staan op verschillende plekken boekenkastjes. De boeken kunnen u helpen bij het begeleiden van de kinderen. U vindt deze kastjes op de volgende plekken:

- Dagbehandeling: in de wachtkamer
- Intensive Care: vraag de verpleegkundige naar de boekjes
- Verpleegafdelingen op de 4e, 5e en 6e etage: in het restaurant naast de liften
- Radiotherapie: in de wachtkamer
- Centrum Kwaliteit van Leven (poli 4): in de wachtkamer

De boeken zijn om in te kijken. De folders kunt u meenemen naar huis.



Boekenkastje op de dagbehandeling

Boekentips, video's en websites

Hier vindt u een overzicht van folders en boeken om het gesprek met het kind voor te bereiden en hem of haar te begeleiden.

De boekjes zijn ingedeeld per leeftijd. U kent het kind het beste. Denkt u dat een boekje voor een andere leeftijd bij het kind past? Gebruik dit dan vooral.

De boekjes zijn voorbeelden, de lijst is dan ook niet volledig.

De boeken met een rode stip ● kunt u vinden in de boekenkastjes. U kunt dit overzicht ook vinden op www.avl.nl/kinderen.



Via deze QR-code komt u ook op deze pagina.

Boeken

Na de diagnose / informatie tijdens de behandeling

Algemeen

Folder KWF: Kanker... en hoe moet het nu met mijn kinderen?

Deze folder kunt u vinden bij het Centrum Patiënteninformatie of downloaden via www.avl.nl/kinderen.

Als kanker je gezin treft. Tips om kinderen te ondersteunen ●

Leoniek van der Maarel / ISBN 9789491687099

Dit boek geeft tips aan ouders die te maken hebben met kanker in hun gezin: bij een van de ouders of kinderen. Leoniek van der Maarel legt helder en duidelijk uit wat je kunt doen om de kinderen goed te begeleiden in deze situatie.

Chemo-Kasper en zijn jacht op de slechte kankercellen ●

Een prentenboekje dat in eenvoudige taal en met kleurige tekeningen uitlegt wat kanker is en wat chemotherapie doet. U kunt dit boekje ook bestellen via www.avl.nl/kinderen.

Radio-Robbie en zijn gevecht tegen de slechte kankercellen ●

Radio-Robbie legt in eenvoudige taal en met tekeningen uit wat kanker is, wat er gebeurt als je bestraald wordt en waarom je er bijvoorbeeld zo moe van wordt. U kunt dit boekje ook bestellen via www.avl.nl/kinderen.

Immuno-Lisa op zoek naar de gemene kankercellen ●

Een prentenboekje dat in eenvoudige taal en met kleurige tekeningen uitlegt wat kanker is en wat immunotherapie doet. U kunt dit boekje ook bestellen via www.avl.nl/kinderen.

Grote boom is ziek ●

Nathalie Slosse en Rocio Del Moral / ISBN 9789059325494

Dit verhaal laat de jongste kinderen kennismaken met een lotgenootje, wanneer iemand die ze kennen heel ziek is. Met Snuiters doe-ideetjes op het einde van het boek kunnen jonge kinderen onder begeleiding actief aan de slag om hun emoties te verwerken.

Toverdruppels ●

Nathalie Slosse / ISBN 9789059328761

Toverdruppels is het vervolg op 'Grote boom is ziek', maar kan ook los gelezen worden. Toverdruppels nodigt kleine kinderen uit om over verdriet en troost te spreken. Zo leren ze omgaan met verlies en rouw en denken ze na over wat hen kan troosten.

Mama's borst is ziek ●

Hanneke de Jager / ISBN 9789079875344

Een kleurig prentenboek, speciaal geschreven en geïllustreerd voor jonge kinderen die een moeder hebben met borstkanker.

6-9 jaar

Gewoon pech

Esther Smid / ISBN 9789085605829

Kinderen kunnen in dit boek informatie vinden en eigen ervaringen opschrijven.

Kankerwoordenboek

Een woordenboek waarin je alles over kanker kunt opzoeken. Geschikt voor kinderen van 6-12 jaar.

Vanaf 9 jaar

Alles wat ik voel ●

Stine Jensen / ISBN 9789020622126

In 'Alles wat ik voel' gaat het over je gevoelens, zoals blijheid, jaloezie, verliefdheid, verdriet en alle andere grote emoties. Het is een boek dat kinderen bewust maakt van hun eigen gevoelens én hen stimuleert erover na te denken. Ook helpt het boek ouders en leerkrachten om over allerlei emoties te praten.

Wanneer je als ouder kanker hebt

Dineke Verkaik / ISBN 9789085600954

Dit is een praktisch (gezins)boek voor ouders met kanker en hun partners. Het bevat informatie, ervaringsverhalen en oefeningen voor het aanpassen aan de veranderingen in je persoonlijk leven, het gezinsleven en in de opvoeding van de kinderen.

Wanneer je moeder of vader kanker heeft

Dineke Verkaik / ISBN 9789085600961

Dit werkboek voor kinderen (6-14 jaar) die een ouder met kanker hebben. Het hoort bij het boek 'Wanneer je als ouder kanker hebt'. Het werkboek gaat over informatie vragen, omgaan met gevoelens en belangrijke dingen doen.

Als de ziekte niet (meer) te genezen is / bij rouw en verlies

Algemeen

Blijf bij me

Van der Maarel & De Moor / ISBN 9789491687365

In dit boek kunnen familie, vrienden en bekenden met behulp van vragen hun mooiste herinneringen opschrijven. Hierdoor ontstaat een waardevol aandenken.

0-4 jaar

Woezel & Pip - Dag lief muisje

Guusje Nederhorst / ISBN 9789079738731

Gevoelig en toegankelijk prentenboek over het verliezen van iemand van wie je houdt en afscheid nemen. 2-6 jaar

Kikker en het vogeltje ●

Max Velthuis / ISBN 9789025847548.

Makkelijk en gevoelig prentenboek van kikker en zijn vriendjes over dood en rouw voor jonge kinderen.

Het eiland van opa ●

Benji Davies / ISBN 9789024593712

Het eiland van opa is een troostrijk boek over het verliezen van een dierbare. Het eiland van opa toont aan dat de mensen van wie we houden altijd bij ons in de buurt blijven - ook al zijn ze heel ver weg.

Lieve oma pluis ●

Dick Bruna / ISBN 9789056471712

Nijntje is heel verdrietig als oma dood gaat. Ze zet bloemen op het graf omdat oma daar zo van hield.

Derk Das blijft altijd bij ons

Susan Varley / ISBN 9789060695524

Derk Das wordt heel erg ziek en gaat dood. Alle dieren in het bos leven met hem mee. Als ze over hem praten, is hij er toch een beetje bij.

Vanaf 4 jaar / 6-9 jaar

Mama wordt een sterretje

Netty van der Weijden / ISBN 9789082046908

Hoe vertel je aan jonge kinderen dat iemand gaat overlijden? Een eerlijk en duidelijk verhaal dat de dood bespreekbaar maakt en kinderen helpt te begrijpen wat er gaat gebeuren. 3-7 jaar.

Het einde van iemand

Floor Bal / ISBN 9789025776220

In dit boek geeft de schrijver stap voor stap antwoord op moeilijke vragen over de dood. Het is een prentenboek voor kinderen vanaf 4 jaar.

Ik krijg tranen in mijn ogen als ik aan je denk

Ineke van Essen / ISBN 9789491687501

In dit boek vertellen dertig kinderen wat zij meemaakten en hoe hun leven verder gaat na het overlijden van hun vader of moeder. 6-12 jaar.

Als jij er niet meer bent, wanneer je vader of moeder doodziek is

Fiddelaers-Jaspers / ISBN 9789025955816

Als je vader of moeder erg ziek wordt, dan maak je je grote zorgen. Hoe moet dat nu? Wat kan ik doen? Hoe ziek is mama? En wat gebeurt er als papa niet meer beter wordt? Misschien gaat papa of mama wel dood! Wat kunnen dokters doen?

E-book: de meest gestelde vragen over kinderen en de dood

Fiddelaers-Jaspers / ISBN 9789077179345

In dit e-book leest u snel en overzichtelijk hoe u kinderen kunt begeleiden die te maken krijgen met verlies en de dood. Een praktisch boek waarbij de hoofdstukken apart te lezen zijn.

Vanaf 9 jaar

E-book: Als iemand dood gaat...

Fiddelaers-Jaspers / ISBN 9789077179475

Een informatief e-book met uitleg over moeilijke woorden en adviezen voor ouders/verzorgers over hoe zij kinderen zo goed mogelijk kunnen informeren en betrekken bij de dood. 8-12 jaar.

Hoe kinderen voor te bereiden en te ondersteunen als een dierbare voor euthanasie kiest.

Kappeyne van de Coppello & van Treeck / ISBN 9789048442232

Dit boekje legt uit wat euthanasie wel en niet is en hoe ouders of verzorgers uitleg kunnen geven aan kinderen.

Alles wat was. Hoe ga je om met afscheid?

Stine Jensen / ISBN 9789020622430

Dit boek gaat over afscheid nemen. Afscheid nemen van een persoon, een situatie, een huisdier... ieder kind krijgt ermee te maken. Met herkenbare situaties en waargebeurde verhalen geeft Stine kinderen tips om met verlies of verandering om te gaan.



Vanaf 12 jaar

E-book: Een vader voor altijd

Dolf Verroen / ISBN 9789025857349

De vader van Ruben heeft kanker en is ernstig ziek.

Verder zonder jou: jongeren over de dood van iemand die ze lief is

Daan Westerink / 9789025960360

In dit boek komen jongeren zelf aan het woord. Het boek is voor jongeren die iemand hebben verloren of weten dat dit gaat gebeuren.

Als jongeren rouwen: 80 praktische tips

Annelyn de Boer / ISBN 9789491687051

Een praktisch boekje met tips over hoe je als ouders, verzorgers, docent of werkgever een rouwende jongere kan begeleiden.

Over leven en dood

Marja Baseler / ISBN 9789044324945

Een boek voor jongeren over afscheid nemen en loslaten. Jongeren zitten vaak in een fase waarin veel gebeurt. Door pijn en verdriet trekken zij zich soms terug. Hoe ga je hier mee om? Ook andere culturen en praktische tips komen aan bod.

Een rugzak vol verdriet

Riet Fiddelaers-Jaspers v/ ISBN 9789025907051

Een handboek voor rouw bij jongeren en jongvolwassenen (12-25 jaar). Het boek biedt informatie en tips voor de mensen om deze jongeren heen en laat hen zelf uitgebreid en herkenbaar aan het woord.

Video's

Wilt u de video's bekijken? U vindt deze lijst ook op www.avl.nl/kinderen. Hier kunt u meteen doorklikken naar de video's.



Of gebruik de QR-code om naar de pagina te gaan.

Het Klokhuis – wat is kanker?

In deze video wordt in 15 minuten uitgelegd wat kanker is.

Verdriet door je hoofd

De documentaire 'Verdriet door je hoofd' geeft een kijkje in de wereld van kinderen met een vader of moeder met kanker. De kinderen (6 - 16 jaar) hebben ouders die nog worden behandeld, ernstig ziek of alweer aan de beterende hand zijn. De film is gemaakt vanuit de belevingswereld van de kinderen en laat zien hoe ze ermee omgaan.

Kun je ooit nog gelukkig zijn?

Het vervolg op 'Verdriet door je hoofd'. In 'Kun je ooit nog gelukkig zijn?' kijken de kinderen na zes jaar terug. Sommige ouders zijn overleden, andere zijn klaar met de behandeling of zijn opnieuw ziek. Hoe hebben de kinderen dit verwerkt en hoe hebben ze hun draai weer kunnen vinden?

Storm

Emma, Thijs, Jordy, Wessel en Janine klimmen in het nest van Storm om hem te vertellen over hun papa of mama die kanker heeft. Ze vertellen over hun verdriet, over boos en bang zijn. 6-9 jaar.

Een vader of moeder met kanker

Deze video geeft een beeld van zowel kinderen als ouders. De film is gemaakt vanuit de belevingswereld van de kinderen. Onderwerpen zijn: praten over ziekte en dood, openheid, reacties en gedragingen, fantasie en school. De film is bedoeld voor patiënten, hulpverleners en leerkrachten en maakt een gesprek mogelijk.

De Praatstoel

Anouk, Maarten en Bonnie hebben een praatstoel gemaakt. Terwijl ze in de stoel zitten vertellen ze over wat er met hun vader of moeder aan de hand is, met wie ze daarover praten en hoe ze zich voelen. Ze hebben ook bedacht wat je kunt doen als je boos, bang of verdrietig bent. 9-12 jaar.

Het Klokhuis – 4-delige serie: dood en afscheid

Deze vierdelige serie gaat over de dood en afscheid. In deze serie gaat Het Klokhuis op zoek naar antwoorden over wat doodgaan is, hoe je afscheid neemt, wat begraven of cremen is en in de laatste aflevering gaat het over rouw.

Websites

U vindt deze lijst ook op www.avl.nl/kinderen. Hier kunt u meteen doorklikken.



Via deze QR-code komt
u ook op deze pagina.

Algemeen

Kankerspoken

Kankerspoken is voor kinderen, ouders, leerkrachten en andere geïnteresseerden en geeft informatie voor en over kinderen die een vader of moeder met kanker hebben. www.kankerspoken.nl

Kanker.nl

Algemene informatie rondom kanker op www.kanker.nl.

Ingeborg Douwes Centrum

Op de website www.ingeborgdouwescentrum.nl kunt u veel informatie vinden over kanker in het gezin. Ga naar onderwerp “kanker in het gezin”.

de Moppies

De website www.demoppies.com geeft praktische informatie en begeleidende boekjes, knutsels en kleurplaten voor kinderen.

Centrum voor leven met en na kanker

Nederland heeft verschillende inloophuizen speciaal voor mensen die leven met of na kanker en hun familie en vrienden. Sommige inloophuizen organiseren ook activiteiten voor kinderen of hebben kinderen- of jongerengroepen. Een overzicht van inloophuizen is te vinden via: www.ipso.nl

Als de ziekte niet (meer) te genezen is / bij rouw en verlies

Over palliatieve zorg

Over palliatieve zorg is voor iedereen die informatie zoekt over palliatieve zorg. De website geeft ook informatie over kinderen van ernstig zieke ouders. U vindt hier ook een overzicht van stichtingen die kunnen helpen om wensen te vervullen. www.overpalliatievezorg.nl

Stichting Opkikker

Deze stichting organiseert opkikkerdagen voor het gezin met een langdurig ziek gezinslid, met minimaal één kind tussen de 0 t/m 17 jaar. De behandelend arts kan u aanmelden via de website. www.opkikker.nl

Stichting Levensportret

Bij Stichting Levensportret kunnen ongeneeslijk zieke mensen hun levensverhaal vertellen in een videoportret. Het is kosteloos en het team komt in heel Nederland thuis langs. www.stichtinglevensportret.nl

Stichting Komma

Stichting Komma helpt ongeneeslijk zieke ouders hun levensverhalen kosteloos vast te leggen in een interview op beeld, als blijvende herinnering voor kinderen, familie en vrienden. www.stichtingkomma.nl

Achter de Regenboog

De stichting Achter de Regenboog biedt steun en aandacht aan kinderen en jongeren bij rouwverwerking. Zij organiseren regelmatig lotgenoten- en gezinsweekenden. www.achterderegenboog.nl

In de Wolken

In de Wolken richt zich op verlies door overlijden. Er zijn brochures, boeken en andere materialen voor mensen die rouwen. In de Wolken is vooral gespecialiseerd in kinderen en jongeren. www.in-de-wolken.nl

EvE-foundation

De EvE foundation biedt begeleiding aan jongeren tussen de 14-24 jaar die een ouder hebben verloren. Dit doen zij door het samenbrengen van lotgenoten tijdens begeleide bijeenkomsten en het aanbieden van 'masterclasses' op zes plekken in Nederland. www.evefoundation.nl

Tot slot

We begrijpen dat dit een lastige tijd is. Als blijk van steun, mooie tekeningen van Sofie en Job. We doen het echt samen.

Een dag

Samen in het leven
met onzekerheid en verdriet
vertrouwen en hoop
zoekend naar wat past
nu en later



Praktische informatie

Contact

Telefoonnummer: 020 512 9111.

Onze telefonisten verbinden u graag door met de juiste afdeling.

Centrum Patiënteninformatie

Wilt u meer informatie omdat u of een naaste te maken heeft met kanker?

Onze medewerkers denken graag met u mee. U kunt bellen of zonder afspraak binnenlopen in de centrale hal.

Meer informatie: www.avl.nl/cpi

Centrum voor Kwaliteit van Leven

Heeft u behoefte aan professionele steun tijdens en na uw behandeling?

Dan kunt u een afspraak maken bij ons centrum via uw behandelaar.

Meer informatie: www.avl.nl/ckvl

Informatie op internet

www.avl.nl/kinderen



Antoni van Leeuwenhoek

Postbus 90203
1006 BE Amsterdam
020 512 9111

Bezoekadres Amsterdam

Plesmanlaan 121
1066 CX Amsterdam

Bezoekadres Hoofddorp

Spaarnepoort 1
2134 TM Hoofddorp
023 224 8800

www.avl.nl